

SMURTO PREVENCIJOS ĮGYVENDINIMO GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto prevencijos įgyvendinimo gimnazijoje tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų“, Panevėžio Kazimiero Paltaroko gimnazijos direktoriaus 2014 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. V-34 „Dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams tvarkos patvirtinimo“.

Smurto prevencijos įgyvendinimo gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato gimnazijoje nustato prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui gimnazijoje.

2. Prevencija **Apraše** suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas mokykloje susijęs su emocine mokinių, mokyklos darbuotojų, tėvų (toliau – mokyklos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai gimnazijai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5. Intervencija **Apraše** suprantama kaip gimnazijos direktoriaus, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų (toliau – gimnazijos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6. **Apraše** vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

II SKYRIUS SAUGIOS APLINKOS GIMNAZIJOJE KŪRIMAS

7. Saugios aplinkos gimnazijoje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: gimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) įtraukimą / išitraukimą. Saugios aplinkos gimnazijoje kūrimo komponentų schema pavaizduota **Aprašo** priede.

8. Gimnazijos veikla ir valdymas:

8.1. atsakomybė: gimnazijos direktorius atsako už **Aprašo** įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi gimnazijos vaiko gerovės komisija;

8.2. vertybės: gimnazija puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų gimnazijos darbuotojų elgesys ir veikla;

8.3. elgesio normos: gimnazijoje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas mokinių elgesys, numatomi mokinių skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, jie yra žinomi ir suprantami visiems mokyklos bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas mokyklos darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų mokinių elgesį (Mokinių elgesio taisyklės);

8.4. pareigybių aprašai: gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos gimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal gimnazijos nustatytą tvarką;

8.5. reagavimo į smurtą ir patyčias gimnazijoje tvarka:

8.5.1. Gimnazijos bendruomenės narys pastebėjęs gimnazijoje smurto įvykį, taiko pagrįstus fizinius veiksmus, kurių imamasi siekiant nutraukti smurtaujančio/-ių mokinių elgesį.

8.5.2. Asmuo pastebėjęs smurto atvejį telefonu kviečia pagalbą (socialinį pedagogą – tel. 8672 05160, VGK atstovus, gimnazijos vadovus) arba įvykio dalyvius nuveda pas socialinį pedagogą, jam nesant pas pavaduotoją ugdymui.

8.5.3. Esant poreikiui suteikiama pirmoji medicinos ar psichologo pagalba (telefonu kviečiami specialistai: visuomenės sveikatos priežiūros specialistas – 8603 10727, psichologas – 8672 05160).

8.5.4. Įvykį užfiksavęs asmuo rašo Tarnybinių pranešimą, kurį teikia pavaduotojui ugdymui, jam nesant socialiniam pedagogui. Pranešimai registruojami tarnybinių pranešimų registre.

8.5.5. Dalyvaujant socialiniam pedagogui, klasės auklėtojai (jei yra galimybė) vyksta pirminis pokalbis su įvykio dalyviais. Pokalbis fiksuojamas „Susitikimo su mokiniais“ akte bei registruojamas susitikimų su mokiniais aktų registre.

8.5.6. Socialinis pedagogas, pokalbio metu, apie įvykį skubiai informuoja tėvus, kviečia klasės auklėtoją (jeigu jis nedalyvavo pirminiame pokalbyje). Su tėvais suderinamas skubus atvykimas į gimnaziją.

8.5.7. Socialinis pedagogas ar pavaduotojas ugdymui tęsia pokalbį su visais įvykio dalyviais ir jų atstovais. Pokalbis fiksuojamas „Susitikimo su tėvais“ akte bei registruojamas susitikimų su tėvais aktų registre.

8.5.8. Pagal situacijos sudėtingumą, tą pačią dieną arba sekančią po įvykio, kviečiamas neeilinis Vaiko gerovės komisijos posėdis, kuriame pagal poreikį abiem įvykio pusėms numatomos nuobaudos ir poveikio priemonės.

8.5.9. Įvykus smurtui, dėl kurio sutriko mokinio sveikata, informuojamas atsakingas švietimo skyriaus specialistas.

8.5.10. Gimnazija dalyvauja Olweus patyčių prevencijos programoje, todėl išsiaiškinus smurto atvejo priežastis, būtų taikoma gimnazijos direktoriaus įsakymu patvirtinta patyčių prevencijos sistema „Patyčių nuobaudų kopėčios“

8.6. gimnazijos bendruomenės narių informavimas: su gimnazijos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka **pasirašytinai** supažindinami visi mokyklos bendruomenės nariai;

8.7. bendradarbiavimas: gimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

9. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

9.1. nuoseklus ir reguliarus mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas: nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

9.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

9.2.1. integruojant į dalyko(-ų) ugdymo turinį;

9.2.2. įgyvendinant prevencines programas: „Antras žingsnis“ 1-4 klasėje (pagal poreikį gali būti įgyvendinamos programos „Zipio draugai“ – 1 klasėje, „Obuolio draugai“ – 2 klasėje, „Olweus patyčių prevencijos programa“ 1-8 ir I-II gimnazijos klasėje, „Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai programa“ 1-8 ir I-IV gimnazijos klasėse;

9.2.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

9.3. gimnazijos pedagoginių darbuotojų profesinė kompetencija: pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

10. Pozityvaus gimnazijoje mikroklimato kūrimas:

10.1. gimnazijos bendruomenės narių santykiai: gimnazijoje kuriama mokymo(si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo gimnazijos bendruomenei jausmai;

10.2. nenutrūkstamas procesas: pozityvaus gimnazijoje mikroklimato kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

10.2.1. esamos situacijos įvertinimo: gimnazijos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi gimnazijos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

10.2.2. gimnazijos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir įsitraukimo: pozityvaus gimnazijoje mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi gimnazijos direktorius, gimnazijos vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi gimnazijos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis;

10.2.3. Priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemonės.

11. Mokinių pozityvių vertybių formavimas:

11.1. mokinių dalyvavimas gerinant gimnazijos mokymo(si) aplinką: mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų gimnazijos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas prasmingose veiklose;

11.2. dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje: sudaromos galimybės ir skatinamas mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

12. Tėvų įtraukimas / įsitraukimas:

12.1. tėvų aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką gimnazijoje, įtraukiant juos į Priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą gimnazijai vietos bendruomenėje;

12.2. tėvų konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas (vaiko gerovės komisija, socialinis pedagogas, psichologas) ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos gimnazijoje kūrimo klausimais.